

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Aleksander
Nazwisko: Żabczyński
Miejsce urodzenia: Warszawa
Data urodzenia: 24-07-1900
Imię ojca: Aleksander
Imię matki: Zofia
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta agenturalnego rozpracowania krypt "Wisła"- IPN BU 0423/2541 (1402/IV). Rozpracowanie prowadzone było przez UBP, a następnie UdsBP w Warszawie na aktora Aleksandra Żabczyńskiego. Inwigilację wszczęto w listopadzie 1947 po powrocie aktora do Polski. UB otrzymał wówczas informacje, że Aleksander Żabczyński po zakończeniu wojny odwiedzał polskie obozy oficerskie na terenie Niemiec i w Austrii, utrzymywał kontakt z oficerami amerykańskiego wywiadu oraz w 1946 roku odwiedził Polskę pod zmienioną tożsamością pociągiem Czerwonego Krzyża mając za zadanie "przerzucania ludzi do Włoch" na polecenie pracowników wywiadu USA. W trakcie rozpracowania Aleksander Żabczyński był inwigilowany w miejscu zamieszkania oraz w miejscu pracy przez informatorów UB, którzy składali na aktora regularne donosy. Regularnie kontrolowano korespondencję przychodzącą na jego adres zamieszkania. UB przesłuchiwało również byłych żołnierzy PSZ oraz cywilów powracających z Zachodu do Polski, usiłując zebrać dowody na "działalność wywiadowczą dla Andersa" ww. Jednakże UB nie osiągnęło zakładanego rezultatu. W związku z powyższym we wniosku o zakończeniu rozpracowania z dnia 7.01.1955 stwierdzono, że nie znaleziono dostatecznych dowodów na "działalność szpiegowską" Żabczyńskiego oraz dowodów na "utrzymywanie podejrzanych kontaktów" z osobami zza granicy. Wobec tego zakończono prowadzenie rozpracowania i w dniu 3.05.1955 materiały złożono w archiwum Wydz.X UdsBP w Warszawie pod sygn. 5026/IV. Następnie 7.04.1971 całość zarchiwizowano pod sygn. 1402/IV.	IPN BU 0423/2541 (5026/IV, 1402/IV) t. 1, IPN BU 0423/2542 t. 2.	

Teczka zawiera akta operacyjne dotyczące aktora A. Żabczyńskiego. Ww. został objęty kontrolą operacyjną przez UB po powrocie do kraju w 1947 roku. Aleksander Żabczyński w czasie wojny był żołnierzem PSZ na Zachodzie, uczestniczył między innymi w walkach o Monte Cassino. Przez funkcjonariuszy był podejrzewany "o prowadzenie działalności na rzecz Armii Andersa", w związku z powyższym sprawę skierowano do odrębnego rozpracowania. Teczka zawiera podstawowe informacje dotyczące aktora (życiorys, karty sprawdzeniowe, notatki służbowe Departamentu I MBP oraz UBP m.st. Warszawy). Informacje o rozpoczęciu rozpracowania krypt. "Wisła", donosy informatorów UB na A. Żabczyńskiego z lat 1947-1954, fragmenty zeznań różnych świadków z lat 1947-1951 odnoszących się do aktora. Materiały złożono 10.01.1959 w archiwum do nr 16199/b, następnie w 1979 roku zarchiwizowano je pod sygn. 432/II i dokonano zmikrofilmowania akt pod sygn. 344/2.

IPN BU 01178/166 (344/2) mikrofilm.

Spis oficerów PSZ na Zachodzie repatriowanych do kraju w latach 1946-1948. Spis stanowił podstawę rejestracji w kartotece centralnej Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Wśród dokumentów znajduje się kwestionariusz Aleksandra Żabczyńskiego, który powrócił do Polski w grudniu 1946.

IPN BU 0546/119 (300/125).

Materiały operacyjne (sprawdzenia, informacje agenturalne, raporty) gromadzone przez Departament I MBP w latach 1949-1954 na jedną z aktorek Teatru Polskiego w Warszawie, podejrzewaną o współpracę z zachodnimi służbami specjalnymi. W materiałach tych występuje Aleksander Żabczyński, który w okresie rozpracowywania figurantki był również aktorem Teatru Polskiego. W raporcie z 5.03.1954 zawarto informację o kontaktach rozpracowywanej z żoną aktora, charakterystykę A. Żabczyńskiego oraz informacje o prowadzonym wobec niego odrębnym rozpracowaniu.

IPN BU 0330/256 t. 12 (5140/III/16).